

מטעמי תורת זילים

פרשת נח – נח איש צדיק תמים

התורה מתארת את לידתו של נח שנאמר "ויחיי למך שתיים ושמנים שנה ומאת שנה ויולד בן: ויקרא את שמו נח לאמר זה נחמנו ממעשנו ומעצבון דינו מן האדמה אשר אברהם ה' (בראשית ה, כח). נח גדל ומצא חן בעיני ה' על ידי מעשיו הטובים כפי שנאמר "ונח מצא חן בעיני ה'" (בראשית ו, ח). וכן שנאמר "אלה תולדת נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלקים התהלך נח" (בראשית ו, ט). ועוד אמר לו ה' "כי אתה ראיני צדיק לפני בדרך הנה" (בראשית ז, א).

ה' בישר לנח שהוא משחית את הארץ וציוה אותו לבנות תיבה על מנת להינצל ממי המבול שנאמר "ויאמר אלקים לנח קח לך בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ: עשה לך תבת עצי גפר קנים תעשה את התיבה וכפרת אתה מבית ומחוץ בכפר" (בראשית ו, יג – יד). ה' יתברך הוסיף והבטיח לנח שהוא ובניו ינצלו מההשחיתות שנאמר "ונאני הנני מביא את המבול מים על הארץ לשחת כל בשר אשר בו רוח חיים מתחת השמים כל אשר בארץ יגוע: והקמתי את בריתי אתה ובתך אל התיבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך אתך" (בראשית ו, יז – יח).

יש להבין, מה היתה מעלתו הגדולה של נח אשר נקרא בשם 'איש צדיק תמים'? ומדוע לא ניצלו כל אנשי דור המבול בזכותו?

נח הוציא את האדמה מהקללה שקיללה ה' לאחר חטא אדם הראשון

אחרי חטא אדם הראשון התקללה האדמה כפי שנאמר "ולאדם אמר כי שפעת לקול אשפתך ותאכל מן העץ אשר צויתך לאמר לא תאכל ממנו ארוה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חייך: וקוץ ודור דור תצמיח לך ואכלת את עשב השדה: בזעת אפיך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב" (בראשית ג, יז – יט) (וזהו פרשת וירא דף צו ע"ב ד"ה בטר דחטא), "ארוה האדמה בעבורך" – שבשבילו נסתלק הכל (יאור החמה' פרשת וירא דף צו ע"ב ד"ה יכיון שאשתכח' מהרא"ג). וכך גם התקלל קין אחרי מעשה הריגת הבל שנאמר "ונעתה ארוה אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה לקחת את דמי אחיך מדדך: כי תעבד את האדמה לא תסוף תת פחה לך גע ונד תהיה בארץ" (בראשית ד, יא – יב) (וזהו פרשת וירא דף צו ע"ב ד"ה בטר דחטא).

מאז שהתקללה האדמה בעבור האדם, היו בני האדם חורשים את האדמה בידיהם וזורעים (וזהו פרשת בראשית דף נח ע"ב ד"ה בקדמיתא לא הוו) והתקיימה הגזירה "בזעת אפיך תאכל לחם" (בראשית ג, יט) (יכתם פז' לר' שמעון לביא בעל הפיוט 'בר יוחאי' על זוהר פרשת בראשית דף נח ע"ב ד"ה ויבאר מה הם). ועוד על אף שהיו זורעים חטים ושעורים היו קוצרים קוצים ודרדרים (מדרש תנחומא' בראשית יא) מחמת הקללה הקדומה הנוספת שנגזרה על האדם "וקוץ ודור דור תצמיח לך" (בראשית ג, יח). גם הפרה והתלם לא היו נשמעים אז לחורש מחמת קללת אדם הראשון (בראשית רבה' כה, ב). ונוסף לכך כפות ידיהם של כל בני האדם היו אז מחוברות ללא שום חילוק אצבעות (עפ"י דברים אחדים' להחיד"א דרוש כו שבת הגדול ד"ה 'עוד נקדים' בשם רבותינו, וימחר אברהם' לר' אברהם פאלאגי מערכת א אות תקו וכן במערכת יוד אות טוב), וכל העולם היה בצער ועצבון (וזהו פרשת תרומה דף קסח ע"א ד"ה אבל עלמא) ממלאכת האדמה הקשה.

באותה השעה שאמר הקב"ה לאדם הראשון "ארוה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חייך" (בראשית ג, יז), אמר אדם הראשון לקב"ה "עד מתי תהיה הקללה? ענה לו ה' "עד שיגלד אדם שהוא מהול" (מדרש תנחומא' בראשית יא, וזהו פרשת בראשית דף נח ע"ב ד"ה תא חזי מה כתיב) כפי שאתה מהול". ומאז היו בני האדם מחכים שיוולד תינוק מהול (וזהו פרשת בראשית דף נח ע"ב ד"ה תא חזי מה כתיב). וכשנולד נח כשהוא מהול (מדרש תנחומא' בראשית יא, וזהו פרשת בראשית דף נח ע"ב ד"ה תא חזי מה כתיב). ראה זוהר פרשת שלח דף לך קסו ע"א ד"ה נח גזיר הוה ותמים) והשכינה היתה דבוקה עמו (וזהו פרשת בראשית דף נח ע"ב ד"ה תא חזי מה כתיב) מיד ידע למך אביו שהוא ינחם את בני האדם (מדרש תנחומא' בראשית יא) וקרא את שמו על שם מה שעתידי להיעשות שנאמר "ויקרא את שמו נח לאמר זה נחמנו ממעשנו ומעצבון דינו מן האדמה אשר אברהם ה'" (בראשית ה, כט) (וזהו פרשת בראשית דף נח ע"ב ד"ה תא חזי מה כתיב). אמנם מפני החשש ש'הקליפות' הרבות שהיו באותו הדור ישלטו בו אם יידעו את שמו, נתיירא אביו לקרא לו שם בעת הלידה והוא המתין עד שגדל ואז קרא את שמו נח (ישער הפסוקים' להארי"ז ז"ל פרשת בראשית סימן ה' ד"ה ויחיי למך, ומדבר קדמותי מערכת נון אות ו ד"ה 'נח' מהארי"ז ז"ל, 'פני דודי' להחיד"א בראשית אות לד ד"ה ויולד את מתושלח' מגורי הארי"ז ז"ל).

משעה שנולד נח חזר העולם ליישובו, והיו קוצרים מה שזורעים – זורעים חטים וקוצרים חטים, זורעים שעורים וקוצרים שעורים, ולא קוצים ודרדרים (מדרש תנחומא' בראשית יא, וזהו פרשת בראשית דף נח ע"ב ד"ה בקדמיתא). וגם הפרה והתלם חזרו להישמע לחורש (בראשית רבה' כה, ב) והארץ יצאה מקללתה (וזהו פרשת נח דף כח ע"ב ד"ה ויחל נח אישה האדמה). מטעם זה נח נקרא גם בשם "איש האדמה" (בראשית ט, כ) על שבשבילו עמדה "האדמה" בכוחה וטבעה (וזהו פרשת נח דף כח ע"ב ד"ה ויחל נח אישה האדמה). כמו כן נח נולד עם חילוק בין אצבעות ידיו וכן היו כל הנולדים ממנו והלאה, לכן נאמר עליו "זה נחמנו ממעשנו ומעצבון דינו מן האדמה אשר אברהם ה'" (בראשית ה, כט) (דברים אחדים' להחיד"א דרוש כו שבת הגדול ד"ה 'עוד נקדים' בשם רבותינו, וימחר אברהם' לר' אברהם פאלאגי מערכת יוד אות טוב). נח גם לימד את מלאכת הזריעה לבני האדם כי לא היתה ידועה להם כל כך (יאור החמה' על זוהר פרשת בראשית דף נח ע"ב ד"ה ילא הווי מהרמ"ק).

נח הביא לבני האדם הקלה בטורח החרשה (יכתם פז' על זוהר פרשת וירא דף צו ע"א ד"ה תא נח) על ידי שהמציא להם כלי אומנות הנצרכים לתיקון הקרקע שתוציא פירות (וזהו פרשת בראשית דף נח ע"ב ד"ה בקדמיתא) ותבואות (הרמ"ד וואלי בראשית ה' ד"ה ויחיי למך). הוא המציא מחרשות, מגלות (מדרש תנחומא' פרשת בראשית אות יא), קרדומות ושאר כלי עבודה ומלאכה (מדרש תנחומא' פרשת בראשית אות יא, וזהו פרשת וירא דף צו ע"ב ד"ה תא נח ותקן קרדומין. עייש מה היה אחרי דורו של נח) ובזה הוא סילק מבני האדם את אותו עצבון שעליו נאמר "ארוה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חייך" (בראשית ג, יז) (הרמ"ד וואלי

נח היה צדיק גמור ואם היה מתפלל על בני דורו הם היו ניצולים

הקב"ה נתן לנח חכמה והוא עבד בה אותו (זוהר פרשת נח דף עו ע"א ד"ה יחב חכמתא) ונרמז דבר זה בפסוק "את האלקים התהלך נח" (בראשית ו, ט) שופי התיבות למפרע יוצא התיבה 'חכם'. על נח נאמר "החכמה תחיה בעליה" (קהלת ז, יב) וכן "החכמה תעז לַחֲכָם" (קהלת ז, יט) (ראה 'בראשית רבה' לד, ח). נח השיג את מהלך השמש וכוחותיו העצומים וידע את הכוכבים והמזלות, ולא נטה לבו אחריהם כי ידע בחכמתו שיש סיבה עליונה על כולם ונדבק בה. וזה היה היפך אנשי דורו שהיו עובדים את השמש והיו שקועים בעבודת גילולים (יילקוט ראובני' פרשת נח פרק ו, יט בשם רבינו בחיי). נח השיג את תיקוני העולמות וסדרי הכוחות העליונים אשר יתקנו בכל מצוה ומצוה (ינפש החיים' בחלק פרקים פרק ז ד"ה ואף שאמרו רבותינו), וכן את חוקות השמים וארץ ומשטרם והרכבתם על ידי כל עניני מעשי האדם (ינפש החיים' שער א פרק א ד"ה וזהו ויתהלך חנוך) ועל ידי כן קיים בעצמו את התורה (ראה 'ויקרא רבה' פרשה ב, י) (ינפש החיים' בחלק פרקים פרק ז ד"ה ואף שאמרו רבותינו) וכך התהלך והתנהג בכל עניניו שנאמר "את האלקים התהלך נח" (בראשית ו, ט) (ינפש החיים' שער א פרק א ד"ה וזהו ויתהלך חנוך).

כאשר ראה נח את מעשי בני האדם שהם חוטאים לפני הקב"ה, הוא היה מסתיר את עצמו מהם ומשתדל בעבודת בוראו ולא הלך בדרכיהם של הרשעים בדור. נח קיבל את 'ספרו של אדם הראשון' ו'ספרו של חנוך' ועל ידם היה משתדל לעבוד את בוראו. על ידי ספרים אלו ידע שהעולם מתקיים באמצעות הקרבנות המוקרבים לפניו יתברך, ובלעדיהם לא קיימים שמים וארץ. לכן כשירד מהתיבה הוא הקריב קרבן לה' (זוהר פרשת בראשית דף נח ע"ב ד"ה תא חזי). כמו כן נח קיבל מרפאל המלאך גם את ספר 'רזיאל המלאך' ועל ידי סודותיו ורזיו ידע לעשות תיבת עצי גופר באורך ורוחב ובאמצעות רוח ה' שחנה עליו. על ידי ספר זה ידע נח כאשר היה בתיבה האם זה יום או לילה וגם את מאכל כל בהמה ובהמה פְּעֻתָה. והשתמש בספר זה כל ימי חייו עד סמוך למותו שאז מְסָרוּ לְשֵׁם בְּנוֹ (ספר 'רזיאל המלאך' דף ג ע"א – ע"ב ד"ה יואחר ד' דורות' ע"י ש' ערד).

לפני שה' יתברך הביא מבול לעולם, הוא שלח את נח אל אנשי הדור על מנת להזהירם שיעשו תשובה (ישל"ה הקדוש' תורה שבכתב פרשת נח ד"ה והנה נח היה צדיק), ונח היה יוצא וממחה בדברים במשך כל אותן מאה ועשרים שנה קודם שבה המבול לעולם. על כך הגיד עליו הכתוב לדורות שהוא היה צדיק שנאמר "כי אתָּךְ רָאִיתִי צָדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה" (בראשית ו, א) (ותנא דבי אליהו רבא פרק טז אות א ד"ה פַּעַם אַחַת). נח היה צדיק גמור כפי שהעיד עליו הכתוב "נח איש צדיק תמים" (בראשית ו, ט) (הרמ"ד וואלי בראשית ה' ד"ה ויחי למך), ונקרא כך על שהיה שומר ברית קודש כהלכתו (ימחשף הלבן' לרי יעקב אבוחצירא פרשת פנחס ד"ה אי נמי אפשר לרמוז) ולא קלקל בזנות (זירע ברך' על התורה מהדורה בתרא פרשת נח ד"ה ובהו אפשר להבין) אף שכל בני דורו פגמו בריתם (ימחשף הלבן' לרי יעקב אבוחצירא פרשת פנחס ד"ה אי נמי אפשר לרמוז). לכן זכותו הגנה עליו ועל בני ביתו על מנת שינצלו ממי המבול. אמנם זכותו לא היתה כל כך גדולה כדי להגן על כל הדור מפני המבול (זוהר חדש' פרשת בראשית דף טו ע"ב ד"ה אתנו ושליליה).

נח הושם בעולם על מנת לתקנו ועל כך נאמר "אַלֶּה תוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צָדִיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרֵתָיו" (בראשית ו, ט) וכמו שנאמר באברהם אבינו "אַחַד הָיָה אַבְרָהָם" (יחזקאל לג, כד). אך בשונה מאברהם אבינו שגם התפלל על אנשי סדום ועמורה הרי שנה הצדיק לא התפלל על אנשי דורו כמו שהיה ראוי לאיש כמוהו (ינד יוסף' לרי יוסף צרפתי פרשת נח דרוש ראשון דף ט ע"ב ד"ה אבל הוא וד"ה ואם כן נמצא), על אף שידע מה שעתידי להיות (השמטות הזוהרי' ח"א סימן ה דף רננ ע"א ד"ה ולנח אתגליא), כי חשב שתפילתו לא תועיל לבטל את הגזירה אחרי שכבר נגזרה (יתפארת שלמה' פרשת נח ד"ה ויבא נח ואשתו). ועוד שהדור ההוא כפרו בהשגחת ה' בתחנותנים ואיבדו עולם הבא, לכן נח חשב שאין להתפלל על כופרים ואדרבא מורידים אותם ולא מעלים (ינד יוסף' לרי יוסף צרפתי פרשת נח דרוש ראשון דף ט ע"ב ד"ה עוד הביא פסוק). אך למעשה הקב"ה כן רצה שהוא יתפלל על אנשי דורו (זוהר חדש' פרשת נח דף כט ע"א ד"ה תנו רבנן מה השיב). ואם אכן היה מתפלל, הקב"ה לא היה שולח להם את מי המבול (יאור החמה' על זוהר ויקרא דף טו ע"א ד"ה ידאתעביד גרמיה' מהרמ"ק).

מטעם זה ה' האריך בדברים עם נח על מנת שיבקש רחמים על אנשי דורו (זוהר חדש' פרשת נח דף כט ע"א ד"ה ונח התעבב) כפי שנאמר "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים לְנֹחַ קֹץ פֶּלַע בָּשָׂר בָּא לְפָנַי כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי מִשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ : עֲשֵׂה לָךְ תֵּיבַת עֲצֵי גֹפֶר קָנִים תַּעֲשֶׂה אֶת הַתֵּיבָה וְכַפְרָתָ אֹתָהּ מִבַּיִת וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר" (בראשית ו, יג – יד) (זוהר חדש' פרשת נח דף כט ע"א ד"ה תנו רבנן מה השיב). ועוד האריך ה' בעניני הבאת הבהמות והמאכל, אולי ייתן נח לבו ויעיר רוחו להתפלל לפניו (יצרור המור' פרשת נח ד"ה ונח הצדיק). אך נח לא השגיח בזה ולא ביקש עליהם רחמים (זוהר חדש' פרשת נח דף כט ע"א ד"ה ונח התעבב), ובעת ששמע כי הוא ינצל בתיבה לא עלה על ליבו רעת העולם ורק עשה את התיבה, וניצל (זוהר חדש' פרשת נח דף כט ע"א ד"ה תנו רבנן מה השיב) בשעה שכל העולם אבד (זוהר חדש' פרשת נח דף כט ע"א ד"ה ונח התעבב).

מכיון שהיה בכוחו של נח להתפלל על העולם והוא לא עשה כן, לכן מי המבול נקראו על שמו כפי שנאמר "כִּי מִיֵּנֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבְרֵי מִי נֹחַ עוֹד עַל הָאָרֶץ כִּי נִשְׁבַּעְתִּי מִקְצָף עֲלֶיךָ וּמִגָּעַרְךָ" (ישעיה נד, ט) (זוהר פרשת ויקרא דף טו ע"א ד"ה ואלו בנת ד"ה תאנא, ילקוטי תורה' להארי"י ז"ל פרשת שמות ד"ה והלחות מעשה אלקים, ישעיה הפסוקים' להארי"י ז"ל פרשת בראשית סימן ו ד"ה ודע כי נח, ינד יוסף' לרי יוסף צרפתי פרשת נח דרוש ראשון דף ט ע"א ד"ה 'באופי' בשם הזוהר). ובה נמצא כביכול שנח היה סיבת השחתת העולם, שהרי אם היה מוסר את נפשו עליהם כאילו הם היו צאנו ומתפלל עבורם או אפילו מקריב קרבן לפני ה' יתברך – הוא היה מסייר חרון אף מן העולם (יצרור המור' פרשת נח ד"ה ובכאן היה ראוי לנח) והיתה מתבטלת הגזירה (יילקוט חדש' ערך נח וכל הדורות עד אברהם' אות ב ד"ה כשיצא נח מן התיבה).

נח ניסה לתקן את חטא אדם הראשון אך לא הצליח והשתכר מיינו

כעונש על מה שנח לא התפלל על דורו, הוא יצא מהתיבה חיגר ברגליו (זוהר חדש' פרשת נח דף כט ע"ב ד"ה אמר רבי יהודה) לאחר שהכיש אותו האריה בתוך התיבה (זוהר פרשת נח דף סט ע"א ד"ה וימח את כל היקום) ושבר את רגלו (בראשית רבה ל, ו). נח גם נענש בכך שאחרי שהשתכר הוא שכב והתבזה והתלוצץ עליו בנו ועשה לו מה שעשה (ראה רש"י בראשית ט, כב) (זוהר חדש' פרשת נח דף כט ע"ב ד"ה אמר רבי יהודה. ראה רש"י בראשית ט, כב). ובשעה שיצא נח מהתיבה נאמר

"וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל נֹחַ לֵאמֹר: צֵא מִן הַתֵּבָה אֲתָה וְאֶשְׁתֶּף וּבְנֵיךָ וְנִשְׁי בְנֵיךָ אִתְּךָ" (בראשית ח, טו – טז), הציווי היה בשם 'אלקים' שהוא מדת הדין, לפי שהתיבה היתה קודש ונח ולא היה כדאי להמשיך לשבת בתוכה כי היה עליו קצף שלא התפלל על דורו (ותפארת יחונתו) לר' יהונתן אייבשיץ פרשת נח ד"ה וידבר אלקים אל נח).

כאשר נח יצא מהתיבה הוא מצא גפן שגורשה מגן עדן ואשכולותיה עמה, נטל מפירותיה ואכל. הוא חמד אותם בלבו ונטע ממנה כרם בארץ. באותו היום שנטע שגשגו פירותיה והוא סחט אותם ושתה מהם יין (יפרקי דרבי אליעזר) פרק כג ד"ה מצא נח, זוהר פרשת נח דף ע"א ד"ה ויחל נח איש האדמה). כוונתו של נח היתה לתקן את חטאו של אדם הראשון על ידי סחיטת הענבים (זוהר פרשת נח דף ע"א ד"ה רבי שמעון) לפי שחטאו של אדם הראשון היה ששתה ענבים שסחטה לו אשתו, ונח חשב שאם הוא ישתה מהענבים אך 'לא יסור מן הדרך' כמו אדם הראשון, הרי שבוזה יתוקן העולם. מחמת כן נאמר על נח שהוא "אִישׁ הַאֲדָמָה" (בראשית ט, ט) כנגד אדם הראשון שנברא מן האדמה כפי שנאמר "וַיִּצְרֶה ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֹפֶר מִן הָאֲדָמָה" (בראשית ב, ז) (כתם פז) על זוהר פרשת נח דף ע"א ד"ה ר"ש אמר רזא איהו) (להרחבה על חטא אדם הראשון בעניני הענבים ראה מאמרנו לפרשת האזינו – יאסור יין נסד').

נח ניסה לחקור ולידע במדרגות 'הקליפות' אולי הוא יתקן את מה שקיצץ אדם הראשון (יאור החמה) פרשת נח דף ע"א ד"ה 'וכד תסתכלי ממהרה' והוא חקר כיצד טעה אדם הראשון ובאיזה מקום הוא טעה, כדי לתקן (יאור החמה) פרשת נח דף ע"א ד"ה ר"ש אמר רזא מהרא"י). אך בַּמְקוֹם שֶׁנֶח חָשַׁב לְתַקֵּן נִמְצָא מִקְלָקֵל, כִּי בִיּוֹן שֶׁהוּא שֶׁתָּה נִדְבָקוּ 'הַחִיצוֹנִים' וְנִעֲשָׂה כְמוֹ 'יֵינן נִסְד' שֶׁל נִכְרִי, וְהוּא שֶׁתָּה יֵינן הַמִּשְׁכָּר. נִח לְמַעֲשֵׂה לֹא הָיָה יָכוֹל לְתַקֵּן אֶת 'הַפִּירֻצָּה' שֶׁל אָדָם הַרְאָשׁוֹן (יאור החמה) פרשת נח דף ע"א ד"ה ויחל נח מהרמ"ק) וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְעַמּוֹד בּוֹזָה וְנִכְשָׁל (יאור החמה) פרשת נח דף ע"א ד"ה ר"ש אמר רזא מהרא"י), וְלִבְסוּף הַשְּׁתֵכָר (יפרקי דרבי אליעזר) פרק כג ד"ה מצא נח, זוהר פרשת נח דף ע"א ד"ה ויחל נח איש האדמה) וְהַתְּבַלְבֵּל דַּעְתּוֹ (יאור החמה) פרשת נח דף ע"א ד"ה ר"ש אמר רזא מהרא"י) וְהַתְּגַלְגַּל, מַחֲמַת אוֹתוֹ הָיִין (זוהר פרשת נח דף ע"א ד"ה רבי שמעון) כִּפִּי שֶׁנֶאֱמָר "וַיִּשְׁתֶּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אֶהְלֵה" (בראשית ט, כא). וְהָיָה דוֹמָה חֲטָאוֹ בְּמִקְצַת לְחַטָּא אָדָם הַרְאָשׁוֹן (ביאור הרד"ל על 'יפרקי דרבי אליעזר' פרק כג ד"ה מצא נח גפן, 'שליה הקדושי' תורה שבכתב פרשת נח אות ה ד"ה והנה קלקל בסוד היין).

נשמת משה רבינו עליו השלום היתה מגולגלת בתוך נח הצדיק

נשמת משה רבינו היתה מגולגלת בנח הצדיק (יתיקוני זוהר) תיקון סט דף קיב ע"ב ד"ה ובגין דעקר) כִּךְ שֶׁנֶח הָיָה לְמַעֲשֵׂה מֹשֶׁה רִבִּינוּ (ישער הפסוקים להארי"י ז"ל פרשת בראשית סימן ו ד"ה ודע כי נח). וה' שתל את משה רבינו בדור המבול על מנת להעמיד ולתקן את הדור. והרמז לכך הוא בפסוק "בְּשָׁנָה הָיָה הַיָּמִין וְהַיָּמִין מֵאֶה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה" (בראשית ו, ג) שבו נרמז על משה רבינו (ראה גמי' חולין דף קלט ע"ב) (זרע ברך' חלק א פרשת נח ד"ה דאפשר כשראה הקב"ה), כִּי הַתִּיבוֹת "בְּשָׁנָה הָיָה הַיָּמִין מֵאֶה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה" הן נוטריקון 'הוא משה' כאשר הגמטריא של "בְּשָׁנָה" יוצא משה (רש"י גמי' חולין דף קלט ע"ב ד"ה בשגם הוא, ידעת זקנים בראשית ו, א). וגם התיבות "וְהָיָה יָמִין מֵאֶה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה" – רומזות על שנותיו של משה רבינו שהיו מאה ועשרים שנה (ישער הפסוקים) פרשת בראשית סימן ו ד"ה ודע כי נח, 'לקוטי תורה' להארי"י ז"ל פרשת שמות ד"ה והלחות מעשה אלקים) ועל מאה ועשרים יום שהוא היה ברקיע (ז"ל אריה' פרשת בא אות כו). ועוד שבזכות מאה ועשרים שנותיו של משה תלה ה' לדור המבול עוד מאה ועשרים שנה (ישער הפסוקים) פרשת בראשית סימן ו ד"ה ודע כי נח, 'לקוטי תורה' להארי"י ז"ל פרשת שמות ד"ה והלחות מעשה אלקים).

ונרמזו הקשר בין נח ומשה בפסוק "אֶלֶּה תוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרְתּוֹ" (בראשית ו, ט), לרמזו על שני הדורות – דורו של נח ודורו של משה רבינו (שפתי כהן על התורה) פרשת נח על הפסוק 'היה בדורותיו'). וכן אצל נח נאמר "וַיַּעַשׂ נֹחַ כָּל אֲשֶׁר צִוָּהוּ ה'" (בראשית ז, ה) כאשר לשון עשיה כזאת לא נאמרה אצל האבות אלא דווקא אצל משה רבינו שנאמר "וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֹתוֹ כֹּן עֲשָׂה" (שמות מ, טז) היות שמשה היה גלגול נשמתו של נח. מטעם זה שניהם היו בתיבה, נח נכנס בתיבה מפני המבול ומשה רבינו היה ב"תַּבְּתֵי לְמֹאֵ" (שמות ב, א) כשהושלך ליאור. ואין חילוק ביניהם אלא שנה בנה בעצמו את התיבה מה שאין כן משה שרק בא בתיבה. לכן גם נאמר פעמיים "וַיַּעַשׂ נֹחַ" (בראשית ו, כב וכן בראשית ז, ה) פעם אחת זה על בְּנֵי הַתִּיבָה שֶׁעָשָׂה נֹחַ עֲצוּמוֹ, וְפַעַם שֶׁנִּיחָה זֶה עַל הַבַּיְתָה לְתִיבָה (ראה רש"י בראשית ז, ה) והוא רומז על משה רבינו שרק בא לתיבה (יאמרי נועים לר' מדויקוב פרשת נח ד"ה וארא וברש"י ז"ל).

כאשר ה' דיבר עם משה רבינו נאמר "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה גַם אֶת הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֲעֲשֶׂה כִּי מִצְאָתְךָ חֵן בְּעֵינַי וְאֶדְעָךָ בְּשֵׁם" (שמות לג, יז), נֶאֱמָר "כִּי מִצְאָתְךָ חֵן בְּעֵינַי" לִפִּי הַתִּיבָה "חֵן" רֹמֵזת לְגִלְגוּל ב'נח' (ישער הגלגולים) להארי"י ז"ל הקדמה לד"ה והיא מיוסדת, יחסד לאברהם' מעין חמישי נהר כה ד"ה ודע כי שם נח, 'זרע ברך' חלק א פרשת נח ד"ה ומצאתי בספר שפתי כהן), וכן נאמר עליו "מִצְאָתְךָ" שֶׁהוּא לְשׁוֹן מִצְיָאָה, מִשׁוֹם שְׁאוֹתֵינִי 'נח' לֹא מוֹפִיעוֹת בְּמִפּוֹרֵשׁ בְּשֵׁמוֹ שֶׁל 'משה' רִבִּינוֹ אֲלֵא הֵן נִסְתָּרוֹת בְּדֶרֶךְ שֶׁל מִצְיָאָה (לקוטי תורה) להארי"י ז"ל פרשת בראשית ד"ה הנחש השיאני ואוכל, 'מדבר קדמוני' להחיד"א מערכת מאות ט' מיספר הגלגולים להארי"י ז"ל). והתיבה "חֵן" רֹמֵזת לִמָּה שֶׁנֶאֱמָר בְּנֹחַ "וַיִּנְחַן מִצְאָתְךָ חֵן בְּעֵינַי ה'" (בראשית ו, ח). וכנגד זה ענה משה לה' ואמר "וַיַּעַתָּה אִם נָא מִצְאָתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ" (שמות לג, יג) אזי עשה עמי חסד ו"הוֹדַעְנִי נָא אֶת דְּרָכְךָ וְאֶדְעָךָ לְמַעַן אֲמַצָּא חֵן בְּעֵינֶיךָ" (שמות לג, יג) (לקוטי תורה) להארי"י ז"ל פרשת בראשית ד"ה הנחש השיאני ואוכל).

נח שראה כי ה' קראו "צַדִּיק" כפי שנאמר "נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרְתּוֹ אֶת הָאֱלֹקִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ" (בראשית ו, ט), פִּרֵשׁ מִן הָאִשָּׁה וְהִלָּךְ עִם הָאֱלֹקִים" כִּשֶׁם שֶׁהָיָה עֵתִיד לְעֲשׂוֹת בְּבוֹאוֹ בְּדוֹר הַמְּדַבֵּר וּלְפָרוֹשׁ שֶׁם מֵאִשְׁתּוֹ בְּגִלְגוּל מֹשֶׁה רִבִּינוֹ. וּמַחֲמַת הַפְּרִיֶשָׁה שֶׁל נֹחַ מֵאִשְׁתּוֹ, הוּא יֵלֵךְ רַק שְׁלֹשָׁה בָנִים וְלֹא יוֹתֵר (וּמְגִלָּה צְפוֹנוֹת) לְמַחְבֵּר 'שִׁבְט מוֹסֵר' חֲלָק אֶת פִּרְשֵׁת נֹחַ ד"ה וְבוֹה מִתִּישֵׁב. רֵאָה רִש"י בְּרֵאשִׁית ה, לב). וְרֹמֵז נוֹסֵף לְכַךְ שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה גִלְגוּל נֹחַ הוּא בְּפִסּוֹק "מִמְּכֹון שְׁבָתוֹ הַשְּׂגִיחַ" (תהלים לג, יד) (הכתוב לחיים) לר' חיים פלאגי על התהלים מזמור לג ד"ה ממכון שבתו השגיח) שְׂרָאשִׁי הַתִּיבוֹת בְּפִסּוֹק יוֹצֵאִים 'מֹשֶׁה' (יתיקוני זוהר) תיקון סט דף קיב תחילת ע"א ד"ה אמר רבי שמעון, 'החיים יודו' לר' חיים פלאגי על התהלים מזמור לג ד"ה ממכון שבתו), וְסוֹפֵי הַתִּיבוֹת "מִמְּכֹון שְׁבָתוֹ הַשְּׂגִיחַ" יוֹצֵאִים 'וְנֹחַ' (הכתוב לחיים) על התהלים מזמור לג ד"ה ממכון שבתו השגיח, 'החיים יודו' על התהלים מזמור לג ד"ה ממכון שבתו).

עוד נרמזו על הגלגול בדבריו של משה רבינו לקב"ה "וְאֶתְּהָ אֲמַרְתָּ יְדַעְתִּיךָ בְּשֵׁם וְגַם מִצְאָתְךָ חֵן בְּעֵינַי" (שמות לג, יב) (זרע ברך' מהדורה ראשונה דף ע"ב ד"ה ובוזרה פי זו איתא תמים) נֹחַ נִרְמָז גַּם בְּדַבְרֵי בֵּת פִּרְעֵה שֶׁנֶאֱמָר "וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתֵהוּ" (שמות ב, ט), "כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתֵהוּ" – רֹמֵז עַל גִּלְגוּלוֹ הַקּוֹדֵם בְּנֹחַ (יחסד לאברהם' מעין חמישי נהר כה ד"ה ודע כי שם נח, 'צדקת הצדיק' לר' צדוק הכהן מלובלין אות צו) שֶׁהָיָה נִמְצָא אִז בְּתוֹךְ הַמַּיִם

(צדקת הצדיק' לרי צדוק הכהן מלובלין אות צו) **ועתה בא בדור אחר הגון לרחם עליהם** (דברי שלמה' לרי שלמה שלם דרוש ראשון לפרשת נח ד"ה יאלא נראה שיבאי מהשי"ך על התורה). והיה צריך משה רבינו להיות לאחר לידתו ביאור בתוך תיבה סגורה ומסוגרת כשעולם חשוד בעדו, יען אשר לא זכר עשות חסד בגלגולו הקודם עם דור המבול להתאמץ ולשאת בעדם רינה ותפילה עד שהמים שטפס. ולכן עתה גם הוא הושלך למים ביאור, והיה זה לאות (דברי שלמה' דרוש ראשון לפרשת נח ד"ה מכלל ופרט) ולעונש על גלגולו בנח. ולולא שִׁנְמָשָׁה מן המים על ידי בת פרעה, הוא היה מת (יקרית ארבע' לרי רחמים חורי פרשת נח דף ז ע"ב ד"ה עי"ל בנקדים).

נשמת משה לא הועילה לדור המבול (זרע ברך' חלק א פרשת נח ד"ה דאפשר כשראה הקב"ה) **ולא הצליחה אז** (מגלה עמוקות' רב אופנים אופן קסז), **למעט שהביאה להצלתו של נח מחמת שהיתה בתוכו** (ידו בכלי לחבר' שבט מוסרי' סימן אלף קיב ד"ה ילקוט, 'מגלה צפונות' חלק א' לבעל 'שבט מוסרי' פרשת נח ד"ה מאמר הביאור). **לכן נח נקרא בתחילה "איש צדיק"** (בראשית ו, ט) **כנגד נשמת משה רבינו, וכאשר נשמה זו הסתלקה מנח אחרי המבול הוא כבר נקרא "איש האדמה"** (בראשית ט, ט) (מגלה עמוקות' רב אופנים אופן קסז, 'זרע ברך' חלק א פרשת נח ד"ה 'וימצאתי בספר שפתי כהן' בשם המגלה עמוקות, 'ילקוט ראובני' פרשת נח פרק ו, ג ד"ה 'הקב"ה שתל למשה' בשם המגלה עמוקות, 'זרע ברך' לרי ברכיה ברך מהדורה שניה דף ז ע"ב ד"ה 'והוא תמוה מאד' בשם תיקוני זוהר). **אמנם כאשר באה הנשמה בגלגול משה רבינו עצמו, אז היא הצליחה ועלה משה מִדְרָגָה של "איש מצרי הציִלְנו מִיַּד הָרַעִים" (שמות ב, יט) לדרגה של "מִנְשֵׁה אִישׁ הָאֱלֹקִים" (דברים לב, א). לכן אמרו רבותינו שאם נח היה בדורו של משה רבינו הוא לא היה נחשב לכלום (ראה זוהר פרשת נח דף ס ע"א בחלק 'תוספתא' ד"ה דבר אחר אלה תולדות), כי היה רואה בחוש העין שנשמת משה רבינו אשר היתה מלובשת בו לא הצליחה, ואילו עכשיו שנפרדה והתלבשה בגוף אחר היא הצליחה (מגלה צפונות' חלק א' פרשת נח ד"ה מאמר הביאור).**

משה רבינו התפלל על דורו ותיקן את מה שנח לא התפלל על דורו

משה רבינו תיקן את עוונת נח וחזר והתפלל על דורו (שער הפסוקים' להארי"י ז"ל פרשת בראשית סימן ו ד"ה דע כי נח, 'ילקוטי תורה' להארי"י ז"ל פרשת שמות ד"ה והלחות מעשה אלקים). **משה לא רצה שיאמרו עליו שהוא כמו נח אשר לא ביקש רחמים על דורו, לכן הוא מסר את עצמו** (תיקוני זוהר' תיקון כא דף נד ע"ב ד"ה ובגין דגלי' **למיתה בכמה מקומות עבור ישראל**. משה רבינו גם לא רצה שיקלו ישראל מן העולם שבביל כבודו ואז יאמרו שעזב את טובת העולם לטובת עצמו. לכן כאשר ה' אמר אחרי מעשה העגל **"ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעִשָׂה אותך לגוי גדול"** (שמות לב, ז) מיד נאמר על משה **"ונחל מִנְשֵׁה אִישׁ צַדִּיק וַיֹּאמֶר לָמָּה ה' יַחַר אַפְּךָ בַּעַמְּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכֹחַ גְּדוֹל וּבְגֵד חֲזָקָה"** (שמות לב, יא), ולא זו משם משה רבינו עד אשר מחל להם ה' שנאמר **"ויִנְחָם ה' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דָּבַר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ"** (שמות לב, יד) וכן היה אחרי חטא המרגלים שביקש משה על ישראל **"סַלַח נָא לְעַוְנוֹת הָעָם הַזֶּה כַּגְּדֹל חַסְדְּךָ וְכַאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה לְעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הַנֵּה: וַיֹּאמֶר ה' סַלַּחְתִּי כַּדְבָרְךָ"** (במדבר יד, יט - כ) (זוהר פרשת ויקרא דף יד ע"ב ד"ה מנא לה).

משה רבינו הציל את ישראל בתפילתו שנאמר **"ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפְּרָץ לִפְנֵי הַלְּשׁוֹן חֲמוֹתוֹ מִהַשְׁחִית"** (תהלים קו, כג). **ולא הניח לקב"ה עד שנתן נפשו על ישראל מן העולם הזה ומן העולם הבא ואמר "ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת"** (שמות לב, לב) (זוהר חדש' פרשת נח דף כט ע"א ד"ה בה משה והגין). **והוא אמר זאת מאחר שהתבייש על שלא ביקש רחמים בגלגול נח על דור המבול** (תיקוני זוהר' תיקון סט דף קיב ע"ב ד"ה ובגין דעקר). **ומשה רבינו רמז על גלגולו הקודם כאשר השתמש בדבריו דווקא בתיבות "מחני נא" שהם לשון 'מחוי' כפי שנאמר בדור המבול "ויאמר ה' אַמַּחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נַחַמְתִּי כִּי עָשִׂיתִם"** (בראשית ו, ז) (ילקוטי תורה' להארי"י ז"ל פרשת שמות ד"ה והלחות מעשה אלקים), **וכן שנאמר "וימח את כל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיַּמְחֵנוּ מִן הָאָרֶץ וַיִּשְׂאָר אִדָּן נֹחַ וְאֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבֵיבָה"** (בראשית ז, כג) (שער הפסוקים' פרשת בראשית סימן ו ד"ה דע כי נח).

לאחר שחטאו דור המדבר בחטא העגל ביקש משה רבינו מה' **יתברך "ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת"** (שמות לב, לב), **"ועתה אם תשא חטאתם" – כלומר הייתי בדור המבול ולא הצלחתי להצילם, לכן "עתה" שחזרתי בעולם "אם תשא חטאתם" מוטב "ואם אין מחני נא" הפעם הזאת, מה שלא מחיתי בזמן שאמרת "אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה"** (בראשית ו, ז) **שהרי אז ניצלתי בזכות נשמות שהיתה מלובשת בתוך נח** (מגלה צפונות' חלק א פרשת נח ד"ה ובה מתיישב). **ואכן התקיימה בקשת המחיה של משה בפרשת תצוה שבתורה, כאשר לא נזכר שם כלל שמו של משה רבינו. והיה זה על שמסר את עצמו מחמת חשקו לתקן את נח (נחל קדומים' להחיד"א פרשת תצוה אות א ד"ה ואתה תצוה) על ידי תפילתו, בעת גלגול נשמתו לבסוף במשה רבינו. לכן נרמז שמו של 'משה' דווקא בסופי התיבות **"נח איש צדיק תמים ה'ה"** (בראשית ו, ט) כאשר התיבה **"צדיק"** לא נחשבת חלק מהרמז הזה משום שמשה רבינו היה יותר מצדיק וחסידי (יחומת אנך' להחיד"א פרשת נח אות ח).**

משה רבינו רמז בתיבות "מחני נא" (שמות לב, לב) **את גלגולו הקודם, שהתיבה "מחני" היא אותיות 'מי נח' (ילקוט ראובני' פרשת נח פרק ו, ג ד"ה 'הקב"ה שתל' בשם המגלה עמוקות, 'לב אריה' פרשת בא אות כו) וכן שתי התיבות יחד "מחני נא" יוצאות בחילוף אותיות 'מנח אני' (יוסף תהילות' להחיד"א על תהלים לג, 'נחל קדומים' להחיד"א פרשת תצוה אות א ד"ה ואתה תצוה) כפי שחידש מעצמו וכן הביא בשם גורי הארי"י ז"ל, 'פני דוד' להחיד"א בראשית אות לד ד"ה ויולד את מתושלח, 'ידו בכלי לבעל 'שבט מוסרי' סימן אלף קיב ד"ה ילקוט), **וכוונתו של משה רבינו בזה, שעתה הוא מתקן את מה שלא ביקש אז על דור המבול** (יוסף תהילות' להחיד"א על תהלים לג. ראה 'השמטות הזוהרי' ח"א סימן ה דף רנב ע"א ד"ה ולחן אתגליא) **והוא מוסר נפשו עליהם, שהרי אז בדור המבול הוא נענש על מה שלא התפלל (לב אריה' פרשת בא אות כו). לכן משה רבינו אמר "מחני נא" כלומר בעת הזאת אמחה את עצמי בעבורם** (מגלה עמוקות – רב אופנים' אופן קסז, 'ילקוט ראובני' פרשת נח פרק ו, ג ד"ה 'הקב"ה שתל' בשם המגלה עמוקות). **וכך היו כל ימיו של משה רבינו בתפילה על הדור, לתקן את העוונות שהיה באותם הימים של נח** (ילקוטי תורה' להארי"י ז"ל פרשת שמות ד"ה והלחות מעשה אלקים, 'שער הפסוקים' פרשת בראשית סימן ו ד"ה דע כי נח). **ה' יראנו נפלאות מתורתו, אמן.****

העלון גם לעילוי נשמת: יהודית בת ורדה רוזיטה חייני וכל משפחתה	העלון גם לרפואתו של: אבישילום בן רות חייני	העלון גם לרפואת הילדות של: טליה אסתר בת אלינור (לביט משפחת מוריה)	העלון גם לרפואתו של: ציונה שושנה בת חנה בשוון חייני אליהו בן נוקרה חייני	העלון גם לרפואתו של: שניא בן טליה חנה חייני שני ויבדני חיים וירמיהו אורטו סכל חילי נחלה נוסתר	העלון גם לעילוי נשמת: מאיר בן משה ז"ל, יונה בן שמואל ז"ל, בריטה בתה בת מאיר ז"ל, חיים בן לייב ז"ל, מרים בת שמואל ז"ל	העלון גם לעילוי נשמת: יוסף מנחם בן אהרן ז"ל מנשה בן מנטה לכית משפחת מיטון	העלון גם לעילוי נשמת: אהרן בן עזיזה ז"ל ארלט עליה בת פורטון מסעודה	העלון גם לעילוי נשמת: רחל בת גרשון הנולדת משרה אשת דוד ז"ל ת.ג.ב.ב.
--	---	--	--	---	---	---	--	---